

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ 2022-2023

Α' έτος

Τεχνικές κλινικής συνέντευξης Ι: Κλινικές δεξιότητες, λήψη ιστορικού, Θεραπευτικός σχεδιασμός, καθορισμός πλαισίου

Η λήψη ενός καλού ιστορικού αποτελεί το 50% της επιτυχίας της θεραπείας. Οι κατάλληλες πληροφορίες μας βοηθούν να κατανοήσουμε την ψυχολογία του θεραπευόμενου, να θέσουμε ρεαλιστικούς στόχους στη θεραπεία και να προτείνουμε το πλέον κατάλληλο θεραπευτικό σχέδιο.

Επιπλέον η ικανότητα να θέτουμε το θεραπευτικό πλαίσιο (χρόνο, τόπο, κανόνες, αμοιβή) αποτελεί μια ακόμη σημαντική πτυχή της δουλειάς μας: Εάν το πλαίσιο είναι χαλαρό ή αμφίσημο, τότε είναι πιθανόν να συναντήσουμε πολλές δυσκολίες στην εξέλιξη της θεραπείας.

Το σεμινάριο έχει σαν στόχο να βοηθήσει τους νέους επαγγελματίες:

- Να συστηματοποιήσουν τις γνώσεις τους σχετικά με τη λήψη ιστορικού.
- Να ασκηθούν στην οριοθέτηση του θεραπευτικού πλαισίου και τον θεραπευτικό σχεδιασμό.
- Να ασκηθούν και να εμβαθύνουν στις κλινικές δεξιότητες.
- Να έρθουν σε επαφή με πραγματικά περιστατικά μέσα από παρουσίαση περιπτώσεων.
- Να κατανοήσουν καλύτερα τη φύση της θεραπευτικής συνάντησης και τις δυσκολίες του θεραπευτικού ρόλου.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ: Nancy McWilliams (2006). Ψυχαναλυτική ψυχοθεραπεία

Τάνια Αναγνωστοπούλου (2008). Ζητήματα ηθικής στην ψυχολογία

ΕΡΓΑΣΙΑ: Γραπτή έκθεση ιστορικού σύμφωνα με τις προδιαγραφές τις οποίες θα διδαχθείτε.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: Δευτέρα 18.30-21.00

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ: 15 τρίωρα

Διάγραμμα μαθημάτων

1. Ο ρόλος του Θεραπευτή και τα επίπεδα παρέμβασης (17/10)

Ο ρόλος μας δεν είναι μονοδιάστατος ούτε αντιδράμε με τον ίδιο τρόπο σε κάθε Θεραπευόμενο. Τα βασικά επίπεδα παρέμβασης είναι:

Υποστήριξη: η Θεραπευόμενη αναφέρεται στα θέματά της τα οποία δεν εξωτερικεύει στον οικογενειακό και φιλικό της κύκλο σε ένα άτομο που δεν θα την κρίνει. Η Θεραπεύτρια ακούει με προσοχή και βοηθάει τη Θεραπευόμενη να κατανοήσει τι της συμβαίνει στην εξωτερική της ζωή και να βρει τρόπους να διευθετήσει τις δυσκολίες που προκύπτουν.

Ανακούφιση από συμπτώματα: Πολλά από τα συμπτώματα που βιώνει ένα άτομο δημιουργούν μεγάλη δυσφορία. Ο φόβος ότι μπορεί να πάθει κρίση πανικού, η κατάθλιψη, οι σωματικές ενοχλήσεις λόγω στρες και η δυσκολία με τον ύπνο είναι κάποια από αυτά τα συμπτώματα. Σε αυτήν την περίπτωση το ίδιο το άτομο αναζητά μια ανακούφιση από τα συμπτώματά του που συχνά περιλαμβάνει και φαρμακευτική αγωγή.

Θεραπεία σε βάθος: Σύνδεση συμπτωμάτων με το ιστορικό της Θεραπευόμενης, νοηματοδότηση, αναγνώριση των κεντρικών συγκρούσεων ή ελλειμμάτων στη ζωή της, αναγνώριση αμυντικών διεργασιών και επεξεργασία των υποκείμενων συναισθημάτων και των παθολογικών πεποιθήσεων.

Διαφοροποίηση παρέμβασης ανάλογα με το πρόβλημα και τους διαθέσιμους πόρους των Θεραπευόμενων.

Κείμενα μελέτης:

Nancy McWilliams (2006) Ψυχαναλυτική Ψυχοθεραπεία.

Κεφάλαιο 2 (η ψυχαναλυτική ευαισθησία)

2. Πρώτη κλινική συνέντευξη (24/10)

Τρόπος συλλογής πληροφοριών:

Πότε, πώς και γιατί χρησιμοποιούμε την κάθε τεχνική

Ερωτήσεις

Αντανακλάσεις

Διευκρινίσεις

Ανακεφαλαίωση

Στόχοι λήψης ιστορικού

Αξιολόγηση συνολικής κατάστασης του Θεραπευόμενου

Στοιχεία που μας προϊδεάζουν για την πρόγνωση της Θεραπείας

Επιλογή της πλέον κατάλληλης για το κάθε άτομο παρέμβασης

Λήψη ιστορικού Ι: Παρόν πρόβλημα

Συνήθη αιτήματα και υποκείμενα προβλήματα

3. Λήψη ιστορικού II: Οικογενειακό ιστορικό (7/11)

Σημαντικά στοιχεία στη λήψη του ιστορικού

Τρόπος παροχής πληροφοριών από τη θεραπευόμενη

Σαφήνεια πληροφοριών

Εικόνα οικογένειας

Άσκηση στις κλινικές δεξιότητες

4. Λήψη ιστορικού III: Ιατρικό/ψυχιατρικό ιστορικό (14/11)

Η σημασία των ιατρικών πληροφοριών- το σώμα μας δίνει τη δική του αλήθεια

Άσκηση στις κλινικές δεξιότητες

5. Λήψη ιστορικού IV: Ψυχικές λειτουργίες (21/11)

Η σημασία των ψυχικών λειτουργιών

Άσκηση στις κλινικές δεξιότητες

6. Κλινικές εντυπώσεις: Ψυχολογική σκέψη, κίνητρο, έλεγχος παρορμήσεων, κρισιμότητα κατάστασης (28/11)

Εκτίμηση κινήτρων

Λειτουργίες του Εγώ

Άσκηση στις κλινικές δεξιότητες

7. Διαγνωστική εκτίμηση και στόχοι παρέμβασης (29/11)

Προσαρμογή της θεραπείας στις ανάγκες της θεραπευόμενης

Σε ποιο επίπεδο θα παρέμβουμε?

Άλλα θέματα

Πότε η ψυχοθεραπεία κάνει κακό?

Ποιος είναι ο ρόλος των τεχνικών?

Ποιος είναι κατάλληλος για ψυχοθεραπεία?

Κείμενα μελέτης:

Nancy McWilliams (2006) Ψυχαναλυτική Ψυχοθεραπεία.

Κεφάλαιο 11 (εργασιακοί κίνδυνοι και ανταμοιβές)

8. Θεραπευτικός σχεδιασμός (5/12)

Επιλογή θεραπευτικού στόχου

Το πρόβλημα και το αίτημα: επαναδιατύπωση του αρχικού αιτήματος

Το πλαίσιο της ζωής της θεραπευόμενης

Διαθέσιμοι πόροι της θεραπευόμενης (χρόνος, χρήματα, υποχρεώσεις)

Κίνητρα και δέσμευση της θεραπευόμενης

Επιλογή τύπου παρέμβασης (Ατομική/ ομαδική/ οικογενειακή θεραπεία)

Διάρκεια /Φάσεις ψυχοθεραπείας

Παραπομπές (πώς και πότε γίνονται)

9. Το Θεραπευτικό πλαίσιο I: Χρόνος, χώρος, σχέση, αμοιβή (12/12)

Πώς καθορίζεται η συχνότητα των συνεδριών

Πώς καθορίζεται η αμοιβή

Κείμενα μελέτης:

Nancy McWilliams (2006) Ψυχαναλυτική Ψυχοθεραπεία.

Κεφάλαιο 5 (το πλαίσιο)

10. Το Θεραπευτικό πλαίσιο II: Η θεραπευτική σχέση (19/12)

Σχέση ισοτιμίας ή σχέση ασύμμετρη?

Πόσο " φίλοι" είμαστε με τους θεραπευόμενους?

Η μητρική και η πατρική λειτουργία του θεραπευτικού ρόλου

Ο ρόλος της ' αυθεντίας': τι οφείλουμε να γνωρίζουμε και τι παραμένει ρευστό και αβέβαιο στην διαδικασία της ψυχοθεραπείας?

Κείμενα μελέτης:

Τ. Αναγνωστοπούλου (2008). Ηθικά ζητήματα στην ψυχολογία

Κεφάλαιο 13 (η σεξουαλικότητα)

11. Ζητήματα Δεοντολογίας (9/1)

Η επάρκεια του θεραπευτή

Παραβίαση ορίων

Απόρρητο

Κείμενα μελέτης:

Τ. Αναγνωστοπούλου (2008). Ηθικά ζητήματα στην ψυχολογία

Κεφάλαιο 10 (όρια)

Κεφάλαιο 11 (το απόρρητο).

12 & 13. Συχνά προβλήματα στη θεραπεία (16/1 & 23/1)

Η οικογένεια "εισβάλλει" στη θεραπεία (συχνά τηλεφωνήματα κλπ)

Ο θεραπευόμενος καθυστερεί να έρθει στα ραντεβού

Ο θεραπευόμενος ζητά συνέχεια διευκολύνσεις

Ο θεραπευόμενος δεν ανοίγεται-συχνές σιωπές

Η θεραπεύτρια δεν μπορεί να "κλείσει" τη συνεδρία στην ώρα της

Η θεραπευόμενη υποτιμά τη θεραπεύτρια

Άλλα προβλήματα

14 & 15. Άσκηση στη λήψη ιστορικού (30/1 & 6/2)

ΨΥΧΟΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ: Τυπολογία προσωπικότητας

Γιατί κάποιοι θεραπευόμενοι που φαίνεται ότι έχουν υψηλά κίνητρα και ενόραση ξεκινούν θεραπεία και ξαφνικά φεύγουν? Γιατί νιώθουμε τόσο καταβεβλημένοι μετά από τη συνεδρία με έναν συγκεκριμένο θεραπευόμενο? Αλλάζει τελικά η προσωπικότητα? Υπάρχει δομή στην προσωπικότητα?

Το σεμινάριο αυτό είναι αφιερωμένο στους τύπους προσωπικότητας και τον τρόπο με τον οποίο ο θεραπευτής μπορεί να χρησιμοποιήσει τον ιδιαίτερο τύπο της προσωπικότητας σε συνδυασμό με το εξελικτικό επίπεδο του θεραπευόμενου για να καταλήξει στο καλύτερο θεραπευτικό σχέδιο και να ανταπεξέλθει στις ιδιαίτερες δυσκολίες που παρουσιάζει κάθε τυπολογία κατά τη διάρκεια της ψυχοθεραπείας.

Κατά την παρουσίαση μιας δομής προσωπικότητας θα αναφερθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στο ιστορικό αυτών των ατόμων, οι στρατηγικές θεραπείας που είναι πιο βοηθητικές για τα συγκεκριμένα άτομα και θα παρουσιαστούν κλινικές περιπτώσεις. Παρατίθενται επίσης ταινίες στις οποίες οι ήρωες αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα μιας τυπολογίας για να παρακολουθήσετε στον προσωπικό σας χρόνο.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ: Nancy McWilliams «Ψυχαναλυτική Διάγνωση»

ΕΡΓΑΣΙΑ: Ανάλυση περιστατικών που θα σας δοθούν όσον αφορά την τυπολογία τους.

Συγγραφή βινιέτας με δύο τυπολογίες της επιλογής σας.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: Τρίτη, 18.30-21.00

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ: 15 τρίωρα

Διάγραμμα μαθημάτων

1. Εισαγωγή: Το καλειδοσκόπιο της προσωπικότητας (18/10)

Οι πολλαπλές διαστάσεις της ψυχοπαθολογίας

Βιολογική/σωματική διάσταση

Πολιτιστική/ κοινωνική διάσταση- η παθολογία των κοινωνικών δομών και θεσμών

Συστημική οικογενειακή διάσταση

Υπαρξιακή/ φαινομενολογική διάσταση

Εξελικτική διάσταση

Διαταραχές στην πορεία της libido και τη δημιουργία του Εγώ και του Υπερεγώ

Διαταραχές στη δημιουργία ασφαλούς δεσμού- Διυποκειμενικότητα

Υπάρχει τελικά δομή στην προσωπικότητα?

Το νόημα της διάγνωσης

Η διάγνωση ως άσκηση κοινωνικής εξουσίας (Ιατρική ετικετοποίηση)

Η διάγνωση ως πρακτικός οδηγός στο κοινωνικό σύστημα ('το καλό παιδί', η 'ψωνάρα', 'το τομάρι' κλπ)

Η διάγνωση ως ακτινογραφία της ψυχής

2. Η ψυχαναλυτική προσέγγιση της προσωπικότητας (25/10)

Άμυνα και ιδιοσυγκρασία

Γιατί χρειαζόμαστε τις άμυνες?

Υπάρχει τελικά " φυσιολογικός" άνθρωπος?

Τι μπορεί και τι δεν μπορεί να αλλάξει στον χαρακτήρα ενός ατόμου?

3. ΠΑΡΑΝΟΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ (1/11)

Κλινικά χαρακτηριστικά

Άμυνες: Διχοτόμηση

Η θεωρία της Melanie Klein

4. ΠΑΡΑΝΟΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ (8/11)

Κλινικά χαρακτηριστικά

Άμυνες: Προβολή και προβλητική ταύτιση

Συναισθήματα: Φόβος

Προβλήματα στη θεραπεία

ΤΑΙΝΙΑ: SOS Πεντάγωνο καλεί Μόσχα (Peter Sellers)

5. ΝΑΡΚΙΣΣΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ: I (15/11)

Υγιής ναρκισσισμός, παθολογικός ναρκισσισμός

Προσεγγίσεις: Freud, Kernberg, Kohut

Η δημιουργία της ναρκισσιστικής προσωπικότητας

Συναισθήματα: Φθόνος

Ναρκισσιστική μεταβίβαση

6. ΝΑΡΚΙΣΣΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ: II (22/11)

Κλινικά χαρακτηριστικά της ναρκισσιστικής προσωπικότητας

Άμυνες: Εξιδανίκευση, υποτίμηση

Προβλήματα στη θεραπεία

ΤΑΙΝΙΑ: The Great Gatsby «Ο μεγάλος Gatsby»(Robert Redford/Mia Farrow)

7. ΑΝΤΙΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ: I (29/11)

Η γέννηση και η εξέλιξη του Υπερεγώ

Κλινικά χαρακτηριστικά

Αντικοινωνική μεταβίβαση

8. ΑΝΤΙΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ: ΙΙ (6/12)

Άμυνες: Παντοδύναμος έλεγχος

Συναισθήματα: Μίσος

Προβλήματα στη θεραπεία

ΤΑΙΝΙΑ: *Silence of the lambs*-«Η σιωπή των αμνών»

Thomas Crown affair (Steve McQueen/Faye Dunaway)

9. ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ (13/12)

Κλινικά χαρακτηριστικά

Άμυνες: Στροφή ενάντια στον εαυτό, Ενδοβολή

Συναισθήματα: Ενοχές, πόνος

Προβλήματα στη θεραπεία

10. ΥΠΟΜΑΝΙΑΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ (20/12)

Κλινικά χαρακτηριστικά

Άμυνες: Άρνηση, Εκδραμάτιση

Συναισθήματα: Ενοχές, πόνος

ΤΑΙΝΙΑ: *Η ζωή είναι ωραία*

11. ΜΑΖΟΧΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ (10/1)

Κλινικά χαρακτηριστικά

Άμυνες: Ηθικοποίηση

Προβλήματα στη θεραπεία

ΤΑΙΝΙΑ: *Deconstructing Harry* "Διαλύοντας τον Harry"(Woody Allen)

12. ΥΣΤΕΡΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ (17/1)

Η ισχύς του φύλου: Σεξουαλικότητα και αποπλάνηση

Κλινικά χαρακτηριστικά

Άμυνες: Παλινδρόμηση, σεξουαλική επένδυση, απώθηση, σωματοποίηση, διάσχιση

Προβλήματα στη θεραπεία

ΤΑΙΝΙΑ: *A streetcar named Desire* "Λεωφορείο ο πόθος" (Marlon Brando)

13. ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ (24/1)

Άμυνες: Μόνωση συναισθήματος, διανοητικοποίηση, εκλογίκευση

Ακύρωση

ΤΑΙΝΙΑ: *As good as it gets* "Καλύτερα δεν γίνεται"(Jack Nickolson)

Ζευγάρια υστερικής γυναίκας- καταναγκαστικού άντρα

Ξυπόλυτοι στο πάρκο (Robert Redford/Jane Fonda)

Accidental tourist (William Hart/Geena Davis)

14. ΣΧΙΖΟΕΙΔΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ (31/1)

Άμυνες: Απόσυρση

ΤΑΙΝΙΑ: *The Remains of the Day* "Απομεινάρια μιας ημέρας" (Anthony Hopkins)

15. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΔΙΑΓΝΩΣΗΣ (7/2)

Ομάδες εποπτείας

Σε αυτές τις τρίωρες συναντήσεις δίνεται η ευκαιρία στους συμμετέχοντες να δούν πραγματικά περιστατικά όπως παρουσιάζονται από τους θεραπευτές τους μέσα από ένα παιχνίδι ρόλων. Μπαίνοντας και οι ίδιοι στο ρόλο του θεραπευτή, οι συμμετέχοντες θα κατανοήσουν καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο

- προσαρμόζεται η κλινική συνέντευξη σε κάθε θεραπευόμενο,
- καταλήγουμε σε μια διαγνωστική αξιολόγηση και
- αποφασίζουμε για την καλύτερη θεραπευτική παρέμβαση.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: Φεβρουάριος -Απρίλιος 2023

Τρίτη 18.30-21.30